

BUGU

Dil ve Eğitim Dergisi

BUGU
Journal of Language and Education

6/4, 431-449

TÜRKİYE

www.bugudergisi.com

E-ISSN: 2717-8137

Araştırma Makalesi

Makale Geliş Tarihi: 05.10.2025

Makale Kabul Tarihi: 11.11.2025

Ayhan Öz, T. ve Tunç, E. (2025). Türk göçmenlerin yabancı kültürel ortamlarda sosyokültürel uyumunu etkileyen psiko-sosyal değişkenler: kültürel zekâ, bilişsel esneklik, çözüm odaklı düşünme. *BUGU Dil ve Eğitim Dergisi*, 6(4), 431-449. <http://dx.doi.org/10.46321/bugu.1209>

TÜRK GÖÇMENLERİN YABANCI KÜLTÜREL ORTAMLARDA SOSYOKÜLTÜREL UYUMUNU ETKİLEYEN PSİKO-SOSYAL DEĞİŞKENLER: KÜLTÜREL ZEKÂ, BİLİŞSEL ESNEKLİK, ÇÖZÜM ODAKLI DÜŞÜNME*

Doktora Öğrencisi Türkan AYHAN ÖZ

Gaziantep Üniversitesi turkan2562@gmail.com ORCID

Doç. Dr. Erhan TUNÇ

Balıkesir Üniversitesi erhantunc25@gmail.com ORCID

Öz

Bu araştırma, Türkiye’den Almanya’ya göç eden bireylerin sosyokültürel uyum, kültürel zekâ, bilişsel esneklik ve çözüm odaklı düşünme arasındaki ilişkileri incelemeyi amaçlamaktadır. Korelasyonel araştırma deseni ile gerçekleştirilen çalışma, ilişkisel tarama modeli kapsamında nicel bir yaklaşım kullanılarak yürütülmüştür. Veriler, çoklu regresyon analizi ile analiz edilmiştir. Çalışma grubu, 547 yetişkin katılımcıdan oluşmakta olup, katılımcıların %61’i kadın, %39’u erkek olup yaş ortalaması 37.72’dir. Sosyokültürel Uyum Ölçeği, Kültürel Zekâ Ölçeği, Bilişsel Esneklik Ölçeği ve Çözüm Odaklı Düşünme Envanteri kullanılarak veri toplanmıştır. Bulgular, kültürel zekâ, bilişsel esneklik ve çözüm odaklı düşünmenin, sosyokültürel uyumun anlamlı yordayıcıları olduğunu ortaya koymuştur. Özellikle, yüksek kültürel zekâyâ sahip bireylerin sosyal etkileşimde daha başarılı oldukları; esnek düşünme yapısına ve çözüm odaklı bakış açısına sahip bireylerin ise çevresel zorluklarla daha etkili başa çıktıkları tespit edilmiştir. Bu bulgular, göçmenlerin uyum süreçlerine yönelik rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin geliştirilmesinde önemli teorik ve uygulamalı katkılar sunmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Türk Göçmenler, sosyokültürel uyum, kültürel zekâ, bilişsel esneklik, çözüm odaklı düşünme.

* Bu çalışma, Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalında çalışmanın yazarları tarafından yürütülen doktora tezinden türetilmiştir.

PSYCHOSOCIAL PREDICTORS OF SOCIOCULTURAL ADAPTATION AMONG TURKISH IMMIGRANTS IN FOREIGN CULTURAL CONTEXTS: CULTURAL INTELLIGENCE, COGNITIVE FLEXIBILITY, AND SOLUTION-FOCUSED THINKING

Abstract

This study aims to examine the relationships between sociocultural adaptation, cultural intelligence, cognitive flexibility, and solution-focused thinking among Turkish immigrants in Germany. Conducted with a correlational research design, the study employs a quantitative approach within the framework of a cross-sectional survey model. Data were analyzed using multiple regression analysis. The study sample consists of 547 adult participants, with 61% female and 39% male, and an average age of 37.72 years. Data were collected using the Sociocultural Adaptation Scale, Cultural Intelligence Scale, Cognitive Flexibility Scale, and Solution-Focused Thinking Inventory. The findings reveal that cultural intelligence, cognitive flexibility, and solution-focused thinking are significant predictors of sociocultural adaptation. Specifically, individuals with high cultural intelligence were found to be more successful in social interactions, while those with a flexible mindset and solution-oriented approach were better at coping with environmental challenges. These findings offer valuable theoretical and practical contributions to the development of guidance and psychological counseling services aimed at supporting the adaptation processes of immigrants.

Keywords: Turkish migrants, sociocultural adaptation, cultural intelligence, cognitive flexibility, solution-focused thinking.

Ø. Giriş

Küreselleşmenin etkisiyle birlikte artan göç hareketleri, bireylerin sadece fiziksel mekânlarını değil; aynı zamanda sosyal, kültürel ve psikolojik yapılarının da yeniden şekillenmesini zorunlu kılmaktadır. Göç, bireylerin farklı kültürel normlar, değer sistemleri ve toplumsal yapılarla karşılaşmasını beraberinde getirerek çok boyutlu bir uyum süreci gerektirmektedir (Berry, 2005, s. 698). Berry'nin (1997) kültürleşme modeli, bireyin hem kendi kültürel kimliğini korumaya çalıştığı hem de ev sahibi toplumun normlarına uyum sağladığı çift yönlü bir süreci açıklamaktadır. Bu bağlamda, göçmenlerin yeni toplumsal çevrelerinde başarılı bir biçimde varlık gösterebilmeleri, yalnızca sosyoekonomik uyumlarıyla değil; aynı zamanda psikolojik kaynaklarını ne ölçüde etkili biçimde kullandıklarıyla da yakından ilişkilidir. Ward ve Kennedy'nin (1999) sosyokültürel uyum modeli de bireyin sosyal etkileşim becerileri, iletişim yeterliği ve kültürlerarası davranışsal uyum düzeyi gibi faktörlerin, göçmenlerin toplumsal işlevselliğini belirleyen temel unsurlar olduğunu göstermektedir. Özellikle sosyokültürel uyum, göçmen bireylerin yeni yaşam alanlarında karşılaştıkları zorluklarla baş edebilme, toplumsal bütünleşme sağlayabilme ve psikolojik iyilik hâlini koruyabilme düzeylerini ifade eden önemli bir göstergedir.

Alan yazınında göçmenlerin sosyokültürel uyumuna dair çok sayıda araştırma (Abadan-Unat 2017; Berry 1997) olmakla birlikte, bu süreçte etkili olan psikolojik değişkenlerin birlikte ele alındığı bütüncül modellerin sınırlı olduğu (Ward vd., 2001, s. 48) görülmektedir. Uyum yalnızca dışsal bir entegrasyon süreci değil, aynı zamanda bireyin içsel kaynaklarıyla başa çıkma stratejilerinin bir ürünüdür. Bu bağlamda, göçmen bireylerin yeni kültürel ortamlarda karşılaştıkları zorluklarla başa çıkabilme ve toplumsal uyumlarını sürdürebilme kapasitelerini etkileyen bazı psikolojik yetkinlikler ön plana çıkmaktadır. Bunlar arasında özellikle kültürel zekâ, bilişsel esneklik ve çözüm odaklı düşünme, bireylerin hem çevresel değişimlere uyum

sağlama hem de psikolojik dayanıklılıklarını sürdürme süreçlerinde belirleyici rol oynamaktadır.

Kültürel zekâ, bireylerin farklı kültürel bağlamlarda etkili iletişim kurabilme, uygun davranışlar sergileyebilme ve sosyal ilişkiler geliştirebilme kapasitesini ifade eder (Ang ve Van Dyne, 2008). Earley ve Ang'ın (2003) kuramına göre kültürel zekâ; bilişsel, üstbilişsel, motivasyonel ve davranışsal bileşenleriyle kültürlerarası etkileşimde çok boyutlu bir uyum mekanizması oluşturur. Araştırmalar, kültürel zekâ düzeyi yüksek bireylerin yeni kültürel ortamlarda daha az stres yaşadıklarını ve daha etkili sosyal ilişkiler kurabildiklerini göstermektedir (Thomas vd., 2015; Ward vd., 2009). Bu yönüyle kültürel zekâ, göçmen bireylerin sosyal uyumlarını kolaylaştıran ve kültürlerarası farkındalıklarını artıran temel bir psikolojik beceri olarak değerlendirilebilir.

Kültürel zekâ farkındalık boyutunu temsil ederken, bilişsel esneklik bu farkındalığın değişen koşullara uyarlanmasında önemli bir rol oynar. Bilişsel esneklik, bireylerin yeni çevresel durumlara uyum sağlama, alternatif düşünme yolları geliştirme ve problem çözme stratejilerini çeşitlendirme becerilerini yansıtır (Martin ve Rubin, 1995). Göç süreci, belirsizlik ve kültürel çatışma gibi psikolojik baskı unsurlarını beraberinde getirdiğinden, bilişsel esneklik bu baskılar karşısında uyumu kolaylaştıran bir koruyucu mekanizma işlevi görür. Dennis ve Vander Wal (2010) bilişsel esnekliğin bireyin stresle başa çıkma kapasitesini artırdığını, Canas vd. (2003) ise esnek düşünme becerisinin karmaşık çevresel sorunlara daha etkili uyum sağladığını ortaya koymuştur. Benzer biçimde Gabrys vd., (2018) de bilişsel esnekliğin psikolojik iyi oluşu destekleyerek kültürlerarası geçişlerde uyum sürecini kolaylaştırdığını vurgulamıştır.

Buna ek olarak, göçmen bireylerin yeni çevrelerinde karşılaştıkları sorunlarla nasıl başa çıktıkları da sosyokültürel uyumlarını etkileyen bir diğer önemli faktördür. Bu noktada çözüm odaklı düşünme, bireyin problem yerine çözüm olanaklarına yönelmesini, geçmiş deneyimlerinden yararlanarak etkili stratejiler üretmesini ve öz-etkililik algısını güçlendirmesini sağlayan bir yaklaşımdır (Grant vd., 2012). Pozitif psikoloji ve güçlendirme temelli danışma yaklaşımlarının önemli bir bileşeni olan bu düşünme biçimi, bireylerin zorluklar karşısında psikolojik dayanıklılık geliştirmelerine katkı sağlar (Bannink, 2015). Şanal Karahan ve Hamarta (2015), çözüm odaklı düşünmenin psikolojik iyi oluş ve yaşam doyumu üzerinde pozitif etkiler yarattığını belirtmiş, bu becerinin göçmen bireylerin sosyal etkileşimlerinde işlevsel bir rol üstlendiğini göstermiştir.

Bu üç değişken birlikte ele alındığında, göçmen bireylerin sosyokültürel uyum süreçlerini açıklayan bütüncül bir psiko-sosyal model ortaya çıkmaktadır. Kültürel zekâ bireyin kültürlerarası farkındalığını artırırken, bilişsel esneklik bu farkındalığın yeni ortamlara uyarlanmasını kolaylaştırır; çözüm odaklı düşünme ise bu sürecin davranışsal çıktısını oluşturarak bireyin sosyal ilişkilerde etkinliğini artırır. Psikolojik danışmanlık disiplini açısından, bu üç yetkinliğin desteklenmesi koruyucu ruh sağlığı ve önleyici müdahaleler açısından kritik önem taşımaktadır (Corey, 2017; Seligman ve Csikszentmihalyi, 2000).

Bu doğrultuda, mevcut araştırmanın problem durumu, göçmen bireylerin sosyokültürel uyumunda etkili olan kültürel zekâ, bilişsel esneklik ve çözüm odaklı düşünme değişkenlerinin birlikte ele alınmamasıdır. Araştırmanın temel amacı ise, bu üç psikolojik değişkenin göçmen bireylerin sosyokültürel uyum düzeylerini hangi ölçüde yordadığını incelemektir.

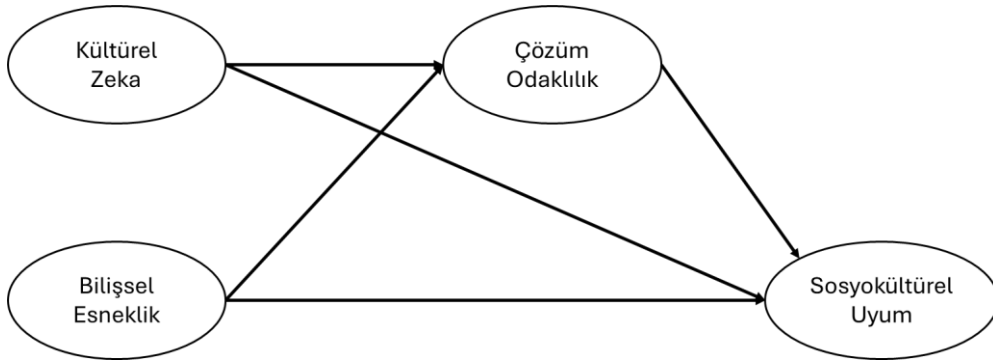
1. Yöntem

Bu bölümde, izlenen araştırman deseni, çalışma grubu, veri toplama süreci, veri toplama araçları ve analiz yöntemlerine ilişkin bilgiler verilmiştir.

1.1. Araştırma Deseni

Bu çalışma, Türkiye’den Almanya’ya göç etmiş yetişkin bireylerin sosyokültürel uyum düzeylerinin kültürel zekâ, bilişsel esneklik ve çözüm odaklı düşünme bağlamında incelenmesini amaçlayan, ilişkisel tarama modeline dayalı nicel bir araştırmadır. İlişkisel tarama modeli, değişkenler arasındaki mevcut ilişkilerin düzeyini ve yönünü belirlemek amacıyla sıklıkla tercih edilmektedir (Karasar, 2012, s. 81). Araştırmada, nedensel ilişkilerin daha kapsamlı biçimde test edilmesi amacıyla yapısal eşitlik modellemesi (YEM) kullanılmıştır. Yapısal eşitlik modeli, araştırma kapsamında olup gözlenebilen ve gözlenemeyen çeşitli değişkenler arasındaki ilişkilerin doğrudan ve dolaylı etkilerinin birlikte analiz edilmesini sağlayan bir model olarak değişkenler arasındaki doğrusal ilişkilerin hatadan arınmış biçimde hesaplanmasına imkân tanımaktadır (Bayram, 2011). Bu bağlamda geliştirilen hipotez modelinde, bilişsel esneklik ve kültürel zekânın sosyokültürel uyum üzerindeki doğrudan etkileri ile birlikte, çözüm odaklı düşünmenin aracılık rolü incelenmiştir. Araştırma kapsamında test edilmek üzere belirlenen model Şekil 1’de verilmiştir. Bu modelde, bilişsel esneklik ve kültürel zekâ düzeyinin sosyokültürel uyum üzerindeki yordayıcı etkisinde, çözüm odaklı düşünmenin aracılık etkisi test edilmiştir.

Şekil 1: Hipotez Modeli

1.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın örneklemini, farklı dönemlerde Türkiye’den Almanya’ya göç etmiş ve hâlen Almanya’da ikamet eden 547 yetişkin birey oluşturmaktadır. Katılımcılara yüz yüze ve çevrim içi form yoluyla ulaşılmış ve örneklem, kolayda örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Bu yöntem; veri toplamada erişilebilirlik, zaman tasarrufu ve gönüllü katılım ilkelerine dayandığından yurt dışında veri toplamının sınırlılıklarını dengelemek adına tercih edilmiştir (Büyüköztürk vd., 2020). Kolayda örnekleme, özellikle belirli bir ülke dışında yaşayan katılımcılara ulaşma sürecinde araştırmacılara pratik avantajlar sunmaktadır.

Katılımcıların yaşları 18 ile 71 arasında değişmekte olup yaş ortalaması 37.72’dir (Ss = 10.29). Cinsiyet dağılımı %61 kadın (n = 334) ve %39 erkek (n = 213) şeklindedir. Katılımcıların Almanya’da kalma süresi, sosyoekonomik düzey, Almanca dil yeterliliği, vatandaşlık durumu, medeni durum ve eğitim düzeylerine ilişkin ayrıntılı demografik bilgiler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1: Katılımcılara İlişkin Demografik Özellikler

Demografik Özellikler	n = 547 ¹
Cinsiyet	
Erkek	213 (39%)
Kadın	334 (61%)
Yaş	37.72 (10.29)
Almanya’da Kalma Süresi	
0-1 yıl	99 (18%)
1-5 yıl	219 (40%)
5-10 yıl	68 (12%)
10-20 yıl	27 (4.9%)
20 +	134 (24%)
Sosyo-Ekonomik Düzey	
Çok iyi	26 (4.8%)
İyi	240 (44%)
Orta	237 (43%)
Kötü	40 (7.3%)
Belirtilmemiş	4 (0.7%)
Almanca Dil Seviyesi	
Çok iyi	115 (21%)
İyi	122 (22%)
Orta	168 (31%)
Kötü	106 (19%)
Çok kötü	34 (6.2%)
Belirtilmemiş	2
Vatandaşlık	
Çifte vatandaş (Türk ve Alman)	53 (9.7%)
Yalnızca Alman vatandaşı	73 (13%)
Yalnızca Türk vatandaşı	421 (77%)
Medeni Durum	
Bekâr	170 (31%)
Evli	377 (69%)

Demografik Özellikler	n = 547 ¹
Eğitim TR	
İlkokul	14 (3.1%)
Ortaokul	20 (4.4%)
Lise	58 (13%)
Üniversite	233 (51%)
Yüksek Lisans/Doktora	133 (29%)
Belirtilmemiş	89
Eğitim Almanya	
Gymnasium - Hauptschule/Realschule (Lise)	54 (35%)
Universität/Fachhochschule (Üniversite)	43 (28%)
Master/Promotion (Yüksek Lisans/Doktora)	56 (37%)
Belirtilmemiş	394

¹n (%); Mean (SD)

Katılımcıların Almanya’da kalma süreleri %18’i 0–1 yıl, %40’ı 1–5 yıl, %12’si 5–10 yıl, %4.9’u 10–20 yıl ve %24’ü 20 yıl ve üzeri olacak şekilde dağılmıştır. Sosyoekonomik düzey beyanlarına göre %4.8’i çok iyi, %44’ü iyi, %43’ü orta ve %7.3’ü kötü düzeyde algılanmaktadır. Almanca dil yeterliliği %21’i çok iyi, %22’si iyi, %31’i orta, %19’u kötü, %6.2’si ise çok kötü olarak belirtilmiştir. Katılımcıların %77’si yalnızca Türk, %13’ü yalnızca Alman, %9.7’si çifte vatandaşlığa sahiptir. Medeni durumlarına göre %69’u evli, %31’i bekârdır. Türkiye’deki eğitim düzeyleri %3.1 ilkokul, %4.4 ortaokul, %13 lise, %51 üniversite, %29 yüksek lisans/doktora düzeyindedir. Almanya’da eğitim görenler arasında %35’i lise, %28’i üniversite, %37’si yüksek lisans/doktora düzeyinde eğitim almıştır; bu soruya 394 katılımcı yanıt vermemiştir. Katılımcılara hem Türkiye’de hem de Almanya’da aldıkları en yüksek eğitim düzeyleri sorulmuştur. Bazı katılımcıların yalnızca bir ülkeye ait bölümü yanıtlayıp diğerini boş bırakmış olmaları, yalnızca bir ülkede eğitim görmüş olmalarından kaynaklanmaktadır. Bu durum veri setinde gözlenen tutarlı bir örüntü olup, katılımcıların eğitim geçmişlerinin çeşitliliğini yansıtmaktadır.

1.3. Veri Toplama Süreci

Veri toplama sürecinde öncelikle katılımcılara, araştırmanın amacı, kapsamı, gizlilik esasları ve gönüllülük ilkesine dayalı katılım koşulları yazılı ve sözlü olarak açıklanmıştır. Katılımcı onamı alındıktan sonra ölçekler ve kişisel bilgi formu uygulamaları gerçekleştirilmiştir. Veri toplama süreci yüz yüze ve çevrim içi (online) ölçekler ve kişisel bilgi formları ile gerçekleştirilmiştir. Bu süreçte, etik ilkelerden hiçbir şekilde ödün verilmemiş, katılımcının veri toplama sürecine içten bir şekilde katılımının sağlanması için gerekli özen gösterilmiştir. Bu kapsamda ister yüz yüze ister çevrimiçi olsun veriler toplanırken katılımcılarla görüşmeler gruplar halinde uygulama yerine bireysel olarak araştırmanın amacından söz edilmiş ve objektif katılımlarının, araştırmaya katkı açısından önemi açıklanmıştır. Böylece yeterli katılımcıyla objektif cevaplar alınmaya çalışılmıştır. Bu çalışma

için Gaziantep Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etiğinden bilimsel araştırma etik kurul izni alınmıştır.

1.4. Veri Toplama Araçları

1.4.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu, katılımcıların demografik özelliklerini belirlemek amacıyla yapılandırılmıştır. Formda cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, vatandaşlık durumu, Almanya’da kalma süresi ve algılanan sosyoekonomik düzey gibi temel değişkenlere ilişkin sorular yer almaktadır.

1.4.2. Sosyokültürel Uyum Ölçeğİ

Ward ve Kennedy (1993) tarafından geliştirilen, Şeker ve Akman (2016) tarafından Türkçeye uyarlanan Sosyokültürel Uyum Ölçeğİ, göçmen bireylerin ev sahibi toplumla kurdukları etkileşim ve baş etme yeterliklerini değerlendirmeye yöneliktir. Ölçek 29 maddeden oluşmakta ve 5’li Likert tipiyle değerlendirilmektedir. Likert dereceleri 0 (hiç zor değil) ile 4 (olağanüstü zor) arasında değişmektedir. Sosyokültürel uyumun alt boyutları bulunmamaktadır ve ölçek toplam puan üzerinden değerlendirilir. Yüksek puanlar, düşük sosyokültürel uyum ve sosyal alanda zorluk yaşandığını gösterirken, düşük puanlar sosyokültürel uyumun yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Bu çalışmada, Sosyokültürel Uyum Ölçeğİ’nin iç tutarlılığı Cronbach’s $\alpha = .94$ ve McDonald’s $\omega = .94$ olarak hesaplanmıştır.

1.4.3. Kültürel Zekâ Ölçeğİ

Kültürel zekâ, bireylerin farklı kültürel bağlamlarda anlamlı etkileşimler kurabilme yeteneğini ölçen bir beceridir. Bu amaçla, Ang vd (2007) tarafından geliştirilen Kültürel Zekâ Ölçeğİ kullanılmıştır. Ölçek, 20 madde ve dört alt boyuttan oluşmaktadır: üstbilişsel boyut, bilişsel boyut, motivasyonel boyut ve davranışsal boyut. Üstbilişsel boyut, kültürel etkileşimde kullanılan kültürel bilginin farkındalığını; bilişsel boyut, farklı kültürlerin yasal ve ekonomik sistemleri hakkında bilgi sahibi olmayı; motivasyonel boyut, farklı kültürlerden insanlarla bir arada olma isteğini; davranışsal boyut ise kültürlerarası iletişimde sözel davranışların ayarlanmasını ölçmektedir. Ölçekte yer alan maddeler, 7 dereceli Likert tipi ile değerlendirilmiştir. Her bir alt boyut için ayrı puanlar hesaplanırken, toplam puan da elde edilebilir. Yüksek puanlar, yüksek kültürel zekâyı ifade etmektedir. Bu çalışmada, Kültürel Zekâ Ölçeğİ’nin iç tutarlılığı Cronbach’s $\alpha = .94$ ve McDonald’s $\omega = .96$ olarak hesaplanmıştır.

1.4.4. Bilişsel Esneklik Ölçeğİ

Bilişsel esneklik, bireylerin alternatif düşünme, bakış açısı değiştirme ve problem çözme süreçlerindeki esnekliklerini ölçen bir kavramdır. Bu ölçüm için, Martin ve Rubin (1995) tarafından geliştirilen ve Çelikkaleli (2014) tarafından Türkçeye uyarlanan Bilişsel Esneklik Ölçeğİ (BEÖ) kullanılmıştır. Ölçek, 12 maddeden oluşmakta ve 6 dereceli Likert tipi ile değerlendirilmiştir. Likert dereceleri 1 (Kesinlikle katılmıyorum) ile 6 (Kesinlikle katılıyorum) arasında değişmektedir. Ölçekteki 2., 3., 6. ve 10. maddeler ters puanlanmaktadır. Bilişsel esneklik, bireylerin esneklik düzeyini gösterir ve ölçek toplam puan üzerinden değerlendirilir. Yüksek puanlar, bireylerin bilişsel esnekliğinin yüksek olduğunu gösterir. Bu çalışmada, Bilişsel Esneklik Ölçeğİ’nin iç tutarlılığı Cronbach’s $\alpha = .86$ ve McDonald’s $\omega = .87$ olarak hesaplanmıştır.

1.4.5. Çözüm Odaklılık Envanteri

Çözüm Odaklı Envanteri, bireylerin çözüm odaklı düşünme düzeylerini ölçmek için geliştirilmiş bir envanterdir. Grant vd. (2012) tarafından geliştirilen ve Şanal Karahan ve Hamarta (2015) tarafından Türkçeye uyarlanan bu envanter, 6 dereceli Likert tipi (1 - Kesinlikle Katılmıyorum, 6 – Kesinlikle Katılıyorum) ile değerlendirilir. Ölçek, 12 maddeden oluşmakta olup üç alt boyuttan oluşur: problemden ayırma, hedefe yönelim ve kaynakları harekete geçirme. Problemden ayırma, sorunları çözme yerine kişisel hedeflere odaklanmayı; hedefe yönelim, hedeflere ulaşmak için aktif stratejiler geliştirmeyi; kaynakları harekete geçirme ise kaynakları ve destek sistemlerini etkin kullanmayı ölçer. Her bir alt boyut için ayrı puanlar hesaplanırken, toplam puan da elde edilebilir. Bu çalışmada, Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile alt boyutlar ve yapı uyumu test edilmiştir. Yüksek puanlar, bireylerin çözüm odaklı düşünme düzeylerini gösterir. Çözüm Odaklı Envanteri'nin iç tutarlılığı Cronbach's $\alpha = .88$ ve McDonald's $\omega = .90$ olarak hesaplanmıştır.

1.5. Verilerin Analizi

Veri analiz süreci, betimleyici istatistiklerle başlamış; sürekli değişkenler için ortalama, standart sapma, çarpıklık ve basıklık değerleri hesaplanmıştır. ± 2 aralığında kalan çarpıklık ve basıklık değerleri, normal dağılım varsayımının sağlandığını göstermektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013, s. 79).

Ölçeklerin güvenirlik düzeyleri Cronbach's Alpha ve McDonald's Omega katsayıları ile değerlendirilmiştir. Tek boyutlu ölçeklerde parselleme yöntemi uygulanmış ve madde-toplam puan korelasyonları temel alınarak üç madde grubu oluşturulmuştur. Bu gruplardan elde edilen ortalamalar, yapısal modellerde gözlenen değişken olarak kullanılmıştır. Madde sayısının fazla olduğu tek boyutlu ölçüm araçlarından elde edilen verilerle yapılacak YEM analizinde modelle uyumunu sağlamanın yaratacağı güçlükler nedeniyle kullanılan parselleme, göstergelerin sayısını azalttığı için tahmin hatası olasılığını da azaltıp çoklu normallik sayıltısına uyumu kolaylaştırdığından; tek tek maddelerin kullanımına alternatif olarak tercih edilmektedir (Sass ve Smith, 2006). Bu çalışmada da gözlenen değişken sayısının (madde sayısı) çok olduğu Bilişsel Esneklik ve Sosyokültürel Uyum Ölçeklerinde madde-yapı dengesinin dikkate alındığı dengeleme yaklaşımı (Little vd., 2013) ile parselleme yapılarak gözlenen değişken sayısını azaltılmış, böylece modele uyumu desteklenmiştir.

Değişkenler arasındaki ilişkiler Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı ile test edilmiştir. Yapısal ilişkileri değerlendirmek için yapısal eşitlik modellemesi (YEM) uygulanmıştır. Model uyumu CFI, TLI, RMSEA ve SRMR gibi uyum indeksleriyle test edilmiştir. Tahminleme yöntemi olarak maksimum olabilirlik (Maximum Likelihood) yöntemi kullanılmıştır. Tüm analizler, R programlama dili kullanılarak RStudio ortamında gerçekleştirilmiş, model testleri için lavaan paketi, çok değişkenli normallik varsayımı için ise MVN paketi (Korkmaz vd., 2014) kullanılmıştır.

1.6. Etik Kurul İzni

Bu çalışma için Gaziantep Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunun 02.07.2024 tarih ve 512358 sayılı yazısı ile bilimsel araştırma etik kurul izni alınmıştır.

2. Bulgular

Bu bölümde, araştırma kapsamında elde edilen betimsel istatistikler, korelasyon analizleri ve yapısal eşitlik modeli sonuçları sunulmuştur. Ayrıca, katılımcıların Almanya’da kalma süresi bakımından psikolojik değişkenlerdeki farklılıklar da değerlendirilmiştir.

2.1. Betimsel İstatistikler

Katılımcıların kültürel zekâ, bilişsel esneklik, çözüm odaklılık ve sosyokültürel uyum düzeylerine ilişkin ortalama, standart sapma, çarpıklık ve basıklık değerleri analiz edilmiştir. Tüm değişkenlerin çarpıklık ve basıklık katsayılarının ± 2 sınırları içerisinde yer aldığı görülmüş, bu durum normal dağılım varsayımının büyük ölçüde sağlandığını göstermektedir. Ancak çok değişkenli normallığe ilişkin Mardia testinde anlamlı çarpıklık ve basıklık değerleri elde edildiğinden, model analizlerinde klasik ML yöntemi yerine normallikten sapmalara daha dayanıklı olan MLR tahmin yöntemi tercih edilmiştir.

Tablo 2: Değişkenlere İlişkin Betimsel İstatistikler

Değişkenler	Ort.	SS	Çarpıklık	Basıklık
ÇOE – Genel Ortalama	4.51	0.83	-0.370	-0.120
ÇOE – Problemden Ayrılma	4.30	1.11	-0.432	-0.364
ÇOE – Hedefe Yönelim	4.53	0.99	-0.672	0.301
ÇOE – Kaynakları Harekete Geçirme	4.69	0.93	-0.601	0.032
BEÖ – Genel Ortalama	4.70	0.77	-0.708	0.345
BEÖ – Parsel 1	4.84	0.92	-0.948	0.852
BEÖ – Parsel 2	4.73	0.88	-0.793	0.335
BEÖ – Parsel 3	4.51	0.82	-0.340	-0.130
KZÖ – Genel Ortalama	5.08	1.00	-0.368	-0.041
KZÖ -Parsel 1	4.93	1.13	-0.368	-0.155
KZÖ -Parsel 2	5.15	1.06	-0.566	0.045
KZÖ -Parsel 3	5.17	1.00	-0.236	-0.277
SUÖ – Genel Ortalama	2.64	0.72	-0.123	-0.311
SUÖ – Parsel 1	2.47	0.84	-0.075	-0.625
SUÖ – Parsel 2	2.44	0.81	-0.025	-0.512
SUÖ – Parsel 3	3.06	0.64	-0.788	1.051

2.2. Değişkenler Arasındaki İlişkiler

Ara değişkenler ve ana yapılar arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla Pearson korelasyon analizleri gerçekleştirilmiştir. Analiz sonuçları, kültürel zekâ, bilişsel esneklik ve çözüm odaklılık arasında pozitif ve anlamlı ilişkiler olduğunu ortaya koymuştur. Sosyokültürel uyum ise bu üç değişkenle de anlamlı düzeyde pozitif ilişkilidir.

Tablo 3: Değişkenler Arası İlişkiler – Pearson Korelasyon Sonuçları

Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1.CE Ort	-														
2.CE PA	.82**	-													
3.CE HY	.85**	.53**	-												
4.CE KH	.80**	.43**	.59**	-											
5.BE Ort	.72**	.59**	.67**	.53**	-										
6.BE P1	.67**	.53**	.63**	.50**	.91**	-									
7.BE P2	.68**	.56**	.61**	.51**	.90**	.76**	-								
8.BE P3	.56**	.46**	.53**	.39**	.84**	.65**	.61**	-							
9.KZ Ort	.55**	.41**	.53**	.43**	.65**	.60**	.56**	.56**	-						
10.KZ P1	.47**	.34**	.45**	.37**	.57**	.53**	.49**	.49**	.95**	-					
11.KZ P2	.56**	.43**	.53**	.43**	.66**	.62**	.58**	.56**	.95**	.86**	-				
12.KZ P3	.52**	.39**	.50**	.41**	.59**	.53**	.52**	.52**	.90**	.76**	.80**	-			
13.SU Ort	.51**	.41**	.46**	.39**	.52**	.45**	.45**	.49**	.59**	.54**	.57**	.53**	-		
14.SU P1	.52**	.42**	.48**	.40**	.53**	.47**	.45**	.49**	.59**	.53**	.58**	.52**	.95**	-	
15.SU P2	.46**	.37**	.42**	.36**	.46**	.39**	.38**	.45**	.52**	.48**	.51**	.49**	.94**	.84**	-
16.SU P3	.41**	.33**	.36**	.31**	.46**	.40**	.41**	.41**	.52**	.49**	.51**	.48**	.89**	.78**	.76**

Not. N = 427, *p < .05, **p < .001.

CE_Ort: ÇOE – Genel Ortalama; CE_PA: ÇOE – Problemden Ayrılma; CE_HY: ÇOE – Hedefe Yönelim; CE_KH: ÇOE – Kaynakları Harekete Geçirme; BE_Ort: BEÖ – Genel Ortalama; BE_P1-3: BEÖ – Parsel 1 3; KZ_Ort: KZÖ – Genel Ortalama; KZ_P1-3: KZÖ – Parsel 1-3; SU_Ort: SUÖ – Genel Ortalama; SU_P1-3: SUÖ – Parsel 1-3. ÇOE: Çözüm Odaklılık Envanteri; BEÖ: Bilişsel Esneklik Ölçeği; KZÖ: Kültürel Zekâ Ölçeği; SUÖ: Sosyokültürel Uyum Ölçeği.

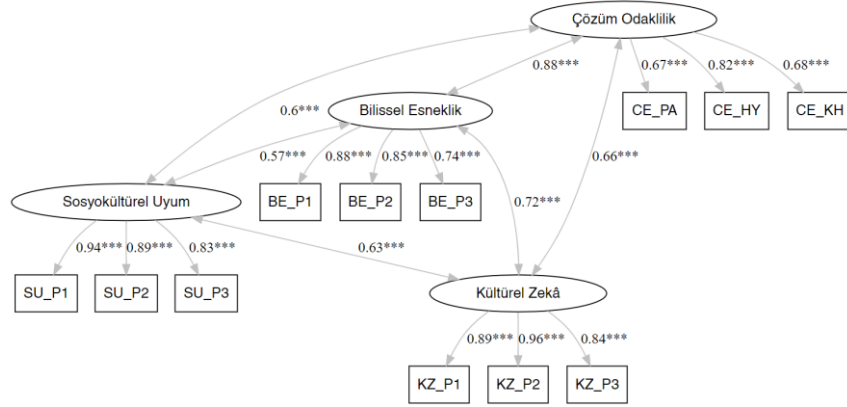
Ayrıca, modelde yer alan gözlenen değişkenler arasındaki korelasyon katsayıları incelendiğinde, değişkenlerin ölçümünde kullanılan ölçme araçlarının kendi alt boyutları arasındaki ilişkiler haricinde, hiçbir ilişkinin .80’in üzerine çıkmadığı görülmüştür. Bu durum yapısal eşitlik analizleri için modelin uygun olduğunu göstermektedir.

2.3. Ölçme Modeli Bulguları

Yapısal modelleme sürecinin ilk adımı olan ölçme modeli analizinde, dört örtük yapının gözlenen değişkenleriyle istatistiksel olarak anlamlı ve güçlü düzeyde ilişkili olduğu görülmüştür. Tüm faktör yüklerinin .57 ile .96 arasında değiştiği ve p < .001 düzeyinde anlamlı olduğu belirlenmiştir. Modelin genel uyum indeksleri mükemmel düzeydedir (CFI = .99, RMSEA = .045, SRMR = .029).

Şekil 2: Ölçme Modeline İlişkin Faktör Yükleri, Faktörler Arası İlişkiler

Not. *p < .05, **p < .001.

CE_PA: ÇOE – Problemden Ayrılma; CE_HY: ÇOE – Hedefe Yönelim; CE_KH: ÇOE – Kaynakları Harekete Geçirme; BE_P1-3: BEÖ – Parsel 1-3; KZ_P1-3: KZÖ – Parsel 1-3; SU_P1-3: SUÖ – Parsel 1-3. ÇOE: Çözüm Odaklılık Envanteri; BEÖ: Bilişsel Esneklik Ölçeği; KZÖ: Kültürel Zekâ Ölçeği; SUÖ: Sosyokültürel Uyum Ölçeği.

Tablo 4: Ölçme Modeli Sonuçları, Faktörü Yükleri ve Faktörler Arası İlişkiler

	B	S.H.	β	z	p
Örtük Değişkenlerin Faktör Yükleri					
Kültürel Zekâ					
KZ_P1	1.01	0.04	0.89	26.50	0.000
KZ_P2	1.02	0.03	0.96	29.86	0.000
KZ_P3	0.84	0.03	0.84	24.20	0.000
Sosyokültürel Uyum					
SU_P1	0.80	0.03	0.94	28.83	0.000
SU_P2	0.72	0.03	0.89	26.32	0.000
SU_P3	0.53	0.02	0.83	23.52	0.000
Bilişsel Esneklik					
BE_P1	0.81	0.03	0.88	25.39	0.000
BE_P2	0.75	0.03	0.85	24.04	0.000
BE_P3	0.61	0.03	0.74	19.41	0.000
Çözüm Odaklılık					
CE_PA	0.75	0.04	0.67	16.67	0.000
CE_HY	0.81	0.04	0.82	21.64	0.000
CE_KH	0.63	0.04	0.68	16.86	0.000
Faktörler Arası İlişkiler					
Kültürel Zekâ					
Sosyokültürel Uyum	0.63	0.03	0.63	22.10	0.000
Bilişsel Esneklik	0.72	0.03	0.72	28.51	0.000
Çözüm Odaklılık	0.66	0.03	0.66	20.84	0.000
Sosyokültürel Uyum					
Bilişsel Esneklik	0.57	0.03	0.57	16.96	0.000
Çözüm Odaklılık	0.60	0.03	0.60	17.30	0.000
Bilişsel Esneklik					
Çözüm Odaklılık	0.88	0.02	0.88	41.34	0.000

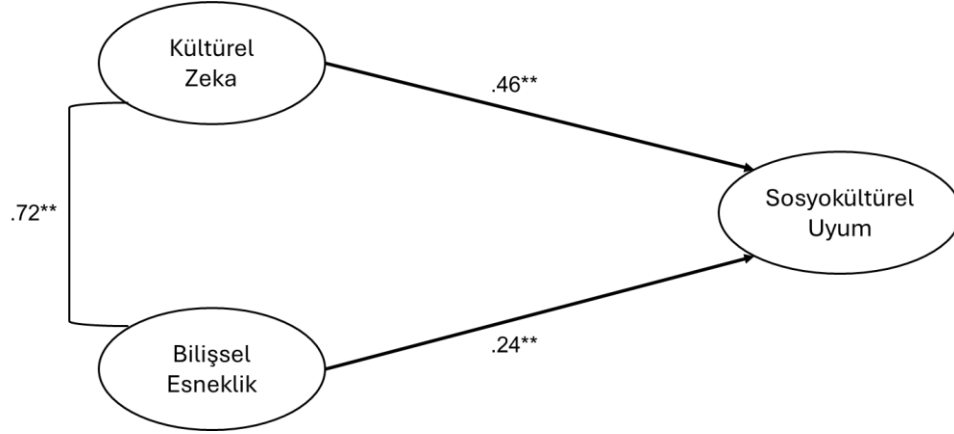
Not. CE_PA: ÇOE – Problemden Ayrılma; CE_HY: ÇOE – Hedefe Yönelim; CE_KH: ÇOE – Kaynakları Harekete Geçirme; BE_P1-3: BEÖ – Parsel 1-3; KZ_P1-3: KZÖ – Parsel 1-3; SU_P1-3: SUÖ – Parsel 1-3. ÇOE: Çözüm Odaklılık Envanteri; BEÖ: Bilişsel Esneklik Ölçeği; KZÖ: Kültürel Zekâ Ölçeği; SUÖ: Sosyokültürel Uyum Ölçeği.

2.4. Yapısal Model Bulguları

Kavramsal çerçevede oluşturulan hipotez modeli doğrultusunda yapısal model test edilmiştir. Modelin genel uyum istatistiklerinin kabul edilebilir düzeyde olduğu (CFI = .99, TLI = .99, RMSEA = .051) saptanmıştır. Yapısal model sonuçları hem kültürel zekânın hem de bilişsel esnekliğin sosyokültürel uyum üzerinde anlamlı ve pozitif yönde etkili olduğunu göstermiştir.

Şekil 3: Yapısal Modeline İlişkin Standardize Edilmiş Sonuçlar

Not. *p < .05, **p < .001.
Modele ilişkin sonuçlar Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5: Yapısal Model Sonuçları, Faktörü Yükleri ve Yordayıcı İlişkiler

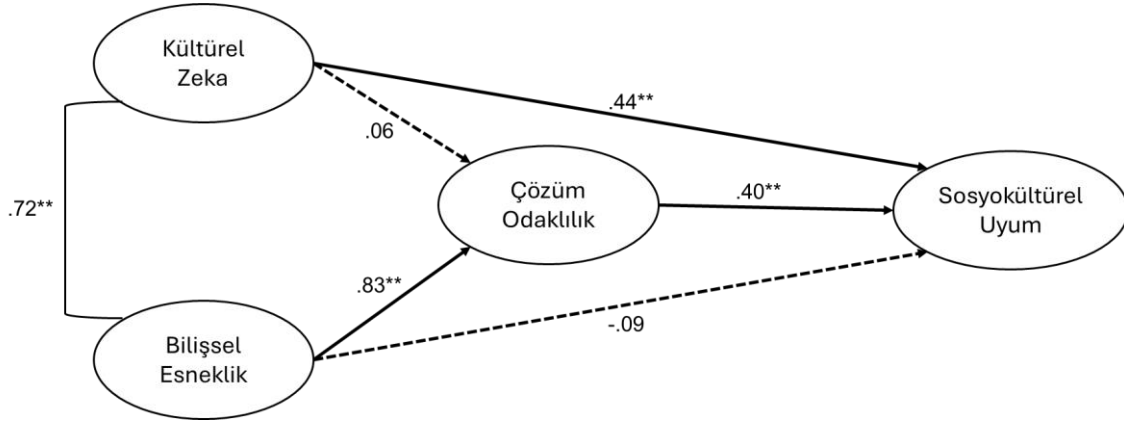
	B	S.H.	β	z	p
Örtük Değişkenlerin Faktör Yükleri					
Kültürel Zekâ					
KZ_P1	1.01	0.04	0.89	26.52	0.000
KZ_P2	1.02	0.03	0.96	29.85	0.000
KZ_P3	0.84	0.03	0.84	24.18	0.000
Sosyokültürel Uyum					
SU_P1	0.60	0.02	0.94	26.56	0.000
SU_P2	0.55	0.02	0.89	24.92	0.000
SU_P3	0.41	0.02	0.83	22.57	0.000
Bilişsel Esneklik					
BE_P1	0.82	0.03	0.89	25.19	0.000
BE_P2	0.74	0.03	0.84	23.30	0.000
BE_P3	0.61	0.03	0.74	19.45	0.000
Yordayıcı İlişkiler					
Bilişsel Esneklik ->					
Sosyokültürel Uyum	0.31	0.08	0.24	4.01	0.000
Kültürel Zekâ ->					
Sosyokültürel Uyum	0.61	0.08	0.46	7.66	0.000

Not. BE_P1-3: BEÖ – Parsel 1 3;KZ_Ort: KZ_P1-3: KZÖ – Parsel 1-3; SU_P1-3: SUÖ – Parsel 1-3. ÇOE: Çözüm Odaklılık Envanteri; BEÖ: Bilişsel Esneklik Ölçeği; KZÖ: Kültürel Zekâ Ölçeği; SUÖ: Sosyokültürel Uyum Ölçeği.

Aracılık analizinde ise çözüm odaklılığın aracılık etkisi incelenmiştir. Aracılık analizine ilişkin bulgular, çözüm odaklı düşünmenin kültürel zekâ ile sosyokültürel uyum arasındaki ilişkide kısmi aracı, bilişsel esneklik ile sosyokültürel uyum arasındaki ilişkide ise tam aracı rol üstlendiğini göstermektedir. Özellikle bilişsel esnekliğin sosyokültürel uyum üzerindeki doğrudan etkisi anlamlı değilken, çözüm odaklılık aracılığıyla bu ilişkinin sürdüğü gözlenmiştir. Buna karşın, kültürel zekâ hem doğrudan hem de dolaylı yollarla sosyokültürel uyumu anlamlı biçimde yordayarak çözüm odaklı düşünmenin kısmi aracı rolüne işaret etmektedir. (Şekil 4)

Şekil 4: Yapısal Modeline İlişkin Standardize Edilmiş Sonuçlar

2.5. Almanya’da Kalma Süresine Göre Değişkenlerin Karşılaştırılması

Son olarak, katılımcıların Almanya’da kalma sürelerine göre (10 yıl ve altı / 10 yıl ve üzeri) psikolojik değişkenler bakımından anlamlı farklar olup olmadığı bağımsız örneklem t-testi ile analiz edilmiştir. Uzun süre Almanya’da yaşayan bireylerin, kısa süreli kalanlara kıyasla daha yüksek düzeyde çözüm odaklılık, bilişsel esneklik, kültürel zekâ ve sosyokültürel uyum sergilediği belirlenmiştir.

Tablo 6: Almanya’da Kalma Süresine Göre Bağımsız Örneklem t-testi Sonuçları

Değişkenler	10 Yıldan Az (Ortalama ± Sh)	10 Yıldan Fazla (Ortalama ± Sh)	t	p
Çözüm Odaklılık	4.40 ± 0.82	4.76 ± 0.80	-4.74	< .001
Bilişsel Esneklik	4.64 ± 0.75	4.83 ± 0.82	-2.46	0.015
Kültürel Zekâ	4.98 ± 0.96	5.32 ± 1.06	-3.51	< .001
Sosyokültürel Uyum	2.48 ± 0.64	3.04 ± 0.74	-8.43	< .001

3. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışma, Türkiye’den Almanya’ya göç eden bireylerin yeni bir kültürel ortama uyum sağlama süreçlerinde bireysel psikolojik kaynakların etkisini incelemeyi amaçlamıştır. Elde edilen bulgular, göçmenlerin sosyokültürel uyumlarında kültürel zekâ, bilişsel esneklik ve çözüm odaklı düşünmenin anlamlı yordayıcılar olduğunu ortaya koymuştur. Bu durum, göçmenlerin sadece dışsal toplumsal koşullarla değil; aynı zamanda içsel psikolojik kaynaklarla da uyum süreçlerini yönettiğini göstermektedir.

Araştırmada ulaşılan bulgular doğrultusunda, öncelikle kültürel zekânın sosyokültürel uyum üzerinde anlamlı ve pozitif bir etkisi olduğu görülmüştür. Bu bulgu, Earley ve Ang’ın (2003) kültürel zekâyı bireyin kültürlerarası durumlarda etkili davranma yeteneği olarak

tanımlayan yaklaşımıyla örtüşmektedir. Kültürel zekâ, yalnızca bilgi temelli bir farkındalık değil; aynı zamanda duygusal duyarlılık ve davranışsal uyum kapasitesini de kapsamaktadır (Thomas ve Inkson, 2009, s. 5). Kültürel zekâ düzeyi yüksek bireylerin, farklı değer sistemlerine sahip toplumlarda daha az kültürel çatışma yaşadığı ve iletişim engellerini daha kolay aşabildiği araştırmalarla desteklenmektedir (Ng vd., 2009, s. 517). Bu bağlamda, araştırmanın bulguları, göçmen bireylerin kültürel farklılıkları tehdit olarak değil; öğrenme fırsatı olarak görebilmelerinin uyumlarını kolaylaştırdığını göstermektedir.

İkinci olarak, bilişsel esnekliğin sosyokültürel uyum üzerindeki etkisi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Bu sonuç, Martin ve Rubin'in (1995) bilişsel esnekliği farklı bakış açılarını değerlendirebilme, yeni durumlara hızla uyum sağlayabilme ve sorunlara alternatif çözümler üretebilme kapasitesi olarak tanımladıkları kuramsal çerçeveye tutarlıdır. Bilişsel esneklik, göç süreciyle birlikte ortaya çıkan belirsizlik, yabancılaşma ve statü kaybı gibi psikososyal stresörlerle başa çıkmada bireye önemli avantajlar sunmaktadır (Dennis ve Vander Wal, 2010, s. 245).

Araştırmanın özgün katkılarından biri, çözüm odaklı düşünmenin hem kültürel zekâ hem de bilişsel esneklik ile sosyokültürel uyum arasındaki ilişkide kısmi aracı rol üstlenmiş olmasıdır. Çözüm odaklı düşünme; bireyin mevcut duruma odaklanmak yerine, gelecekteki hedeflere yönelmesini ve kendi güçlü yönlerini harekete geçirmesini sağlayan pozitif bir yönelim olarak tanımlanır (Bannink, 2007, s. 88). Özellikle göç gibi zorlayıcı yaşam olaylarında, problem odaklı düşünmenin aksine çözüm odaklılık, bireyin edilgen kalmasını engelleyerek onu aktif ve umut temelli bir sürece yönlendirmektedir (Grant, 2012).

Bu çalışmada çözüm odaklı düşünmenin, sadece bir aracı değişken olmanın ötesinde, bireyin psikolojik bütünlüğünü koruma ve yeni sosyal ortamlarda etkin olabilme kapasitesini artırdığı anlaşılmaktadır. Özellikle Almanya gibi çok kültürlü toplum yapılarında, bireyin içinde bulunduğu kültürel ortamda aktif bir katılımcı hâline gelebilmesi için çözüm odaklılık gibi pozitif psikolojik kaynakların harekete geçirilmesi önemli görülmektedir.

Tüm bu bulgular, göçmen bireylerin sosyokültürel uyum süreçlerinin çok boyutlu olduğunu, yalnızca çevresel faktörlerle değil; bireyin sahip olduğu içsel kaynaklarla da şekillendiğini göstermektedir. Kültürel zekâ, bireye yeni bir kültürle ilişki kurma becerisi kazandırırken; bilişsel esneklik, bu ilişkinin dönüşen koşullara uygun biçimde sürdürülmesini sağlar. Çözüm odaklı düşünme ise her iki yapıyı pekiştirerek bireyin sosyal entegrasyonunu daha sağlıklı biçimde gerçekleştirmesine katkı sunar.

Bu veriler ışığında aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

- Kültürel zekâ ve bilişsel esneklik, göçmen bireylerin sosyokültürel uyumunu doğrudan ve anlamlı şekilde yordayan değişkenlerdir.
- Çözüm odaklı düşünme, bu iki yapının etkisini güçlendiren aracı bir mekanizma işlevi görmektedir.
- Bireyin psikolojik sağlamlığı, sosyal aidiyet geliştirme ve kültürel entegrasyon süreçlerinde stratejik bir kaynak olarak değerlendirilebilir.

Bu araştırmanın uygulayıcılar ve araştırmacılar için taşıdığı potansiyel doğrultusunda bazı önerilerde bulunulabilir. Psikolojik danışmanlar ve sosyal hizmet uzmanları, göçmen bireylerle yürütülen çalışmalarda çözüm odaklı yaklaşımlara dayalı grup çalışmaları tasarlayabilir ve bu bireylerin uyum süreçlerini desteklemek amacıyla bireysel rehberlik ve destek programları

geliştirebilirler. Göçmen uyum programlarında, kültürel zekâ gelişimini destekleyecek yapılandırılmış etkinlikler ve kültürlerarası empati ile iletişim becerileri geliştirmeye yönelik uygulamalar planlanmalıdır. Eğitim kurumları, göçmen kökenli öğrencilere yönelik rehberlik çalışmalarında bireysel psikolojik kaynakları desteklemeye odaklanmalı; öğretmen ve danışman eğitimlerinde de bu konulara yer verilmelidir. Ayrıca, bilişsel esneklik eğitiminin, göçmen bireylerin çevresel zorluklarla başa çıkma becerilerini ve uyum süreçlerini desteklemede etkili bir strateji olabileceği düşünülmektedir. Son olarak, farklı ülkelerde benzer çalışmalara yer verilerek, elde edilen sonuçların kültürlerarası geçerliliği test edilmeli; boylamsal araştırmalar ile psikolojik kaynakların uzun vadeli etkileri izlenmelidir.

Kaynaklar

- Abadan-Unat, N. (2017). *Bitmeyen göç: Konuk işçilikten ulus-ötesi yurttaşlığa*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Ang, S., & Van Dyne, L. (2008). Conceptualization of cultural intelligence: Definition, distinctiveness, and nomological network. In S. Ang & L. Van Dyne (Eds.), *Handbook of cultural intelligence* (pp. 3–15). Armonk, NY: M.E. Sharpe.
- Ang, S., Van Dyne, L., Koh, C., Ng, K. Y., Templer, K. J., Tay, C., & Chandrasekar, N. A. (2007). Cultural intelligence: Its measurement and effects on cultural judgment and decision making, cultural adaptation and task performance. *Management and Organization Review*, 3(3), 335–371. <https://doi.org/10.1111/j.1740-8784.2007.00082.x>
- Banks, J. A. (2001). Citizenship education and diversity: Implications for teacher education. *Journal of Teacher Education*, 52(1), 5–16.
- Bannink, F. (2015). *Solution-focused practice: Effective communication to facilitate change*. Routledge.
- Bannink, F. P. (2007). Solution-focused brief therapy. *Journal of Contemporary Psychotherapy*, 37(2), 87–94. <https://doi.org/10.1007/s10879-006-9040-y>
- Bayram, N. (2011). *Yapısal eşitlik modellemesine giriş*. Ankara: Ezgi.
- Berry, J. W. (1997). Immigration, acculturation, and adaptation. *Applied Psychology*, 46(1), 5–34. doi:10.1111/j.1464-0597.1997.tb01087.x Erişim adresi: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1464-0597.1997.tb01087.x>
- Berry, J. W. (2005). Acculturation: Living successfully in two cultures. *International Journal of Intercultural Relations*, 29(6), 697–712. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2005.07.013>
- Berry, J. W. (2006). Contexts of acculturation. In D. L. Sam & J. W. Berry (Eds.), *The Cambridge handbook of acculturation psychology* (pp. 27–42). Cambridge: Cambridge University.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (27. baskı). Ankara: Pegem.
- Canas, J. J., Quesada, J. F., Antolí, A., & Fajardo, I. (2003). Cognitive flexibility and adaptability to environmental changes in dynamic complex problem-solving tasks. *Ergonomics*, 46(5), 482–501. <https://doi.org/10.1080/0014013031000061640>

- Corey, G. (2017). *Theory and practice of counseling and psychotherapy* (10th ed.). Cengage Learning.
- Çelikkaleli, Ö. (2014). Bilişsel esneklik ölçeği: Türkçeye uyarlama, geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(42), 25–36. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tpdrd/issue/20937/225151>
- Dennis, J. P., & Vander Wal, J. S. (2010). The cognitive flexibility inventory: Instrument development and estimates of reliability and validity. *Cognitive Therapy and Research*, 34(3), 241–253. <https://doi.org/10.1007/s10608-009-9276-4>
- Earley, P. C., & Ang, S. (2003). *Cultural intelligence: Individual interactions across cultures*. Stanford University.
- Gabrys, R. L., Tabri, N., & Anisman, H. (2018). Cognitive control and flexibility in the context of stress and depressive symptoms: The cognitive control and flexibility questionnaire. *Frontiers in Psychology*, 9, 2219. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.02119>
- Grant, A. M. (2012). An integrated model of goal-focused coaching: An evidence-based framework for teaching and practice. *International Coaching Psychology Review*, 7(2), 146–165. https://organisationalpsychology.nz/wp-content/uploads/2019/07/International_Coaching_Psychology_Review_Volume_7_No_2_September_2012.pdf
- Grant, A. M., Cavanagh, M. J., Kleitman, S., Spence, G. B., Lakota, M., & Yu, N. (2012). Development and validation of the Solution-Focused Inventory. *Journal of Positive Psychology*, 7(4), 334–348. <https://doi.org/10.1080/17439760.2012.691982>
- Grant, A. M., Cavanagh, M. J., Kleitman, S., Spence, G., Lakota, M. ve Yu, N. (2012). Development and validation of the Solution-Focused Inventory. *The Journal of Positive Psychology*, 7(4), 334–348. Erişim adresi: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/17439760.2012.697184>
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler* (23. Baskı). Nobel.
- Korkmaz, S., Goksuluk, D., & Zararsız, G. (2014). MVN: An R package for assessing multivariate normality. *The R Journal*, 6(2), 151–162. <https://doi.org/10.32614/RJ-2014-031>
- Little, T. D., Rhemtulla, M., Gibson, K. ve Schoemann, A. M. (2013). Why the items versus parcels controversy needn't be one. *Psychological Methods*, 18(3), 285–300. Erişim adresi: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3909043/>
- Martin, M. M., & Rubin, R. B. (1995). A new measure of cognitive flexibility. *Psychological Reports*, 76(2), 623–626. <https://doi.org/10.2466/pr0.1995.76.2.623>
- Ng, K. Y., Van Dyne, L., & Ang, S. (2009). From experience to experiential learning: Cultural intelligence as a learning capability for global leader development. *Academy of Management Learning & Education*, 8(4), 511–526. <https://doi.org/10.5465/amle.2009.47785470>

- Sass, D. A., & Smith, P. L. (2006). The effects of parceling unidimensional scales on structural parameter estimates in structural equation modeling. *Structural Equation Modeling*, 13(4), 566–586. https://doi.org/10.1207/s15328007sem1304_4
- Seligman, M. E. P., & Csikszentmihalyi, M. (2000). Positive psychology: An introduction. *American Psychologist*, 55(1), 5–14. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.1.5>
- Şanal Karahan, F., & Hamarta, E. (2015). Çözüm odaklı envanter'in Türkçe'ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *İlköğretim Online*, 14(2), 1-13. <https://doi.org/10.17051/io.2015.15313>
- Şeker, M., & Akman, Y. (2016). Uluslararası öğrencilerin psikolojik ve sosyokültürel süreçleri. *Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi (Cukurova Med J)* 41(3) 504-514 <https://doi.org/10.17826/cukmedj.237504>
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6th ed.). Pearson.
- Thomas, D. C., & Inkson, K. (2009). *Cultural intelligence: Living and working globally* (2nd ed.). Berrett-Koehler.
- Thomas, D. C., Elron, E., Stahl, G., Ekelund, B. Z., Ravlin, E. C., Cerdin, J. L., Poelmans, S., Brislin, R., Pekerti, A., Aycan, Z., Maznevski, M. L., Au, K. Y., & Lazarova, M. B. (2015). Cultural intelligence: Domain and assessment. *International Journal of Cross-Cultural Management*, 15(2), 123–143. <https://doi.org/10.1177/1470595814566017>
- Van Dyne, L., Ang, S., & Livermore, D. A. (2010). *Cultural intelligence: A pathway for leading in a rapidly globalizing world*. In K. Hannum, B. McFeeters, & L. Booysen (Eds.), *Leading across differences: Cases and perspectives* (pp. 131–138). Pfeiffer.
- Ward, C., & Kennedy, A. (1993). Psychological and sociocultural adjustment during cross-cultural transitions: A comparison of secondary students overseas and at home. *International Journal of Psychology*, 28(2), 129–147. <https://doi.org/10.1080/00207599308247181>
- Ward, C., & Kennedy, A. (1999). The measurement of sociocultural adaptation. *International Journal of Intercultural Relations*, 23(4), 659–677. [https://doi.org/10.1016/S0147-1767\(99\)00014-0](https://doi.org/10.1016/S0147-1767(99)00014-0)
- Ward, C., Bochner, S., & Furnham, A. (2001). *The psychology of culture shock* (2nd ed.). Routledge.
- Ward, C., Fischer, R., Lam, F. S. Z., & Hall, L. (2009). The convergent, discriminant and incremental validity of scores on a self-report measure of cultural intelligence. *Educational and Psychological Measurement*, 69(1), 85–105. <https://doi.org/10.1177/0013164408322001>
- Ward, C., Wilson, J., & Fischer, R. (2009). Assessing the predictive validity of cultural intelligence over time. *Personality and Individual Differences*, 46(4), 420–425. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2008.11.021>

Extended Abstract

The current study aimed to examine the predictive roles of cultural intelligence, cognitive flexibility, and solution-focused thinking on the sociocultural adaptation levels of adult migrants from Türkiye residing in Germany. In today's increasingly globalized world, the concept of sociocultural adaptation has become critical, particularly for migrants who are constantly faced with the challenges of navigating between two or more cultural contexts. Understanding the psychological and behavioral factors that facilitate successful adaptation can inform both theoretical perspectives and practical interventions for supporting migrant populations.

Sociocultural adaptation, which includes acquiring the skills necessary to navigate everyday social interactions in a new cultural environment, is a key indicator of successful migration experiences. According to Berry's (1997, 2005) acculturation framework, adaptation outcomes depend on both the strategies adopted by migrants and the characteristics of the host society. In addition, Bronfenbrenner's ecological systems theory (1979) suggests that adaptation is shaped by multiple layers of influence, from immediate family and social networks to broader societal norms and institutional structures. Within this framework, the present study focused on three key psychological constructs—cultural intelligence (CQ), cognitive flexibility (CF), and solution-focused thinking (SFT)—which are considered crucial in facilitating adaptive responses to culturally challenging situations.

Cultural intelligence is defined as an individual's capability to function effectively across various cultural contexts (Ang et al., 2007). It comprises four dimensions: metacognitive, cognitive, motivational, and behavioral. Individuals with high cultural intelligence are better equipped to understand and interpret unfamiliar cultural cues and respond in a culturally appropriate manner. Cognitive flexibility, on the other hand, refers to the mental ability to switch between thinking about multiple concepts and to adapt cognitive processing strategies to novel situations (Martin & Rubin, 1995). It enables individuals to reframe problems and generate alternative solutions during cross-cultural encounters. Finally, solution-focused thinking reflects a future-oriented, goal-directed mindset characterized by focusing on strengths, identifying solutions, and mobilizing internal and external resources (Grant et al., 2012). All three constructs are conceptually and empirically related to adaptation processes in migration contexts, yet their interactive effects have not been sufficiently explored in an integrated model.

The research was conducted using a cross-sectional, correlational design, and data were collected from a total of 547 adult participants who had migrated from Türkiye to Germany. Participants ranged in age from 18 to 71 years ($M = 37.72$, $SD = 10.29$), with 61% identifying as female. Demographic data were collected through a personal information form. Sociocultural adaptation was assessed using the Sociocultural Adaptation Scale (Ward & Kennedy, 1993; Ŗeker & Akman, 2016). Cultural intelligence was measured using the Cultural Intelligence Scale (Ang et al., 2007), while cognitive flexibility was assessed through the Cognitive Flexibility Inventory (Martin & Rubin, 1995; elikkaleli, 2014). Solution-focused thinking was evaluated using the Solution-Focused Inventory (Grant et al., 2012; Ŗanal Karahan & Hamarta, 2015). All scales demonstrated acceptable to high internal consistency within the current sample.

Statistical analyses included descriptive statistics, correlation analyses, and Structural Equation Modeling (SEM) using RStudio and the lavaan package. Parceling was employed for unidimensional scales to ensure model stability. Fit indices (CFI, TLI, RMSEA, SRMR)

confirmed that the proposed model had an adequate fit. The results revealed that both cultural intelligence and cognitive flexibility significantly predicted sociocultural adaptation. Additionally, solution-focused thinking was found to partially mediate the relationship between the predictors and the outcome variable. This mediation effect suggests that fostering a solution-oriented mindset may enhance the positive effects of cultural intelligence and cognitive flexibility on adaptation outcomes.

The findings are in line with prior literature indicating that higher levels of cultural intelligence and cognitive flexibility contribute to more effective coping and adjustment strategies in multicultural environments (Banks, 2001; Berry, 2006). Moreover, the significant mediating role of solution-focused thinking aligns with psychological counseling approaches that emphasize strengths, resilience, and future orientation as critical elements in the adaptation process. The study provides empirical support for incorporating solution-focused techniques in psychoeducational and counseling programs aimed at migrant populations.

In conclusion, this study highlights the importance of integrating cultural, cognitive, and solution-oriented competencies to foster sociocultural adaptation among adult migrants. From a psychological counseling perspective, interventions targeting these domains may significantly enhance migrants' ability to manage the complexities of cultural transition. Future research could explore longitudinal effects, include qualitative perspectives, or examine how systemic variables such as discrimination or community support interact with individual-level predictors. It is also recommended that migration support services and mental health professionals incorporate structured training on cultural intelligence, cognitive flexibility, and solution-focused counseling into their practice frameworks.

By examining the interplay between psychological traits and sociocultural outcomes, this study contributes to the growing body of literature that bridges counseling psychology, migration studies, and cross-cultural adaptation. The implications for policy, practice, and future research are broad, underscoring the relevance of this integrated framework for understanding and enhancing migrant well-being.

